

ตามรอย 'พระบาท' ภาคกลาง

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม พระราชกรณียกิจส่วนใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร จึงเน้นไปทางการเกษตรเพราะมีพระราชประสงค์ที่จะยกระดับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทย จนเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อตามรอยพระบาทมาจน

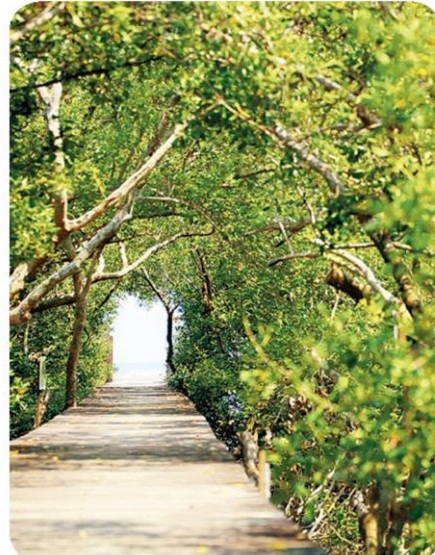
ในปี พ.ศ. 2522 ราษฎรในหมู่ที่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้ถวายที่ดินเพิ่มอีก 497 ไร่ รวมกับที่ดินบริเวณสวนรุกขชาติและสวนพฤกษศาสตร์ และที่ดินพระราชทานจากในหลวง ในพื้นที่ติดกับศูนย์ฯ รวมเป็น 1,895 ไร่ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชื่อว่า "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2523

กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมป่าไม้ และกรมปศุสัตว์ร่วมกันฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทั้งดิน น้ำ และป่าไม้ จนกลายมาเป็นศูนย์ศึกษาและพัฒนาด้านเกษตรกรรมและงานศิลปชีพแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถแวะมาสัมผัสวิถีชีวิตเรียบง่ายพอเพียงตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และห้ามพลาดโอกาสชม "พระตำหนักสามจั่ว" หรือ "บ้านสามจั่ว" บ้านพักรับรองเป็นบ้านไม้สองชั้นยกพื้นสูง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการก่อสร้าง ทั้งยังทรงออกแบบ ด้วยพระองค์เอง

"ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ ป่าชายเลนสิรินาถราชินี" ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2539 ณ เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าคลองเก่า-คลองค้อย อำเภอบางละมุง โดยเป็นนาทุ่งมาก่อน แต่ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ห่วงใย เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จสวนอุทยานปราณบุรี ในปี พ.ศ. 2539 และผ่านบริเวณพื้นที่แห่งนี้แล้วพบว่าพื้นที่ป่าในแถบนี้ได้หายไป เพราะกลายเป็นนาทุ่งไปหมดแล้ว

กรมป่าไม้จึงได้สนองพระราชดำริ ด้วยการยกเลิกสัมปทานนาทุ่งในพื้นที่นั้น แล้วได้ยกพื้นที่ส่วนนี้ เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกำหนดเป็นพื้นที่สำหรับโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ซึ่งบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ได้อาสาเข้าร่วมโครงการที่จะพลิกฟื้นนาทุ่งแห่งนี้ด้วย จนกลายเป็น ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนมาจนถึงปัจจุบัน

หัวหินนอกจากจะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแล้ว ยังเป็นที่ทราบกันดีว่า เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ วังไกลกังวล ซึ่งที่นี่คือจุดกำเนิดของ "โครงการชิงห่มวัน ตามพระราชดำริ" ซึ่งมีที่มาจากมันเทศและความห่วงใยที่มีต่อพลานิกกร ที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมในพื้นที่ของพระองค์ มีแปลงปลูกข้าวและพืชผักเศรษฐกิจหลากหลายชนิด ตลอดจนติดตั้งกังหันลมผลิตไฟฟ้า แผงโซลาร์เซลล์พร้อมระบบจำหน่ายไฟฟ้าเพื่อใช้ภายในโครงการ และจำหน่ายให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เปิดให้ประชาชนได้แวะมาท่องเที่ยว เรียนรู้ และจับจ่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคง

ให้กับเกษตรกรท้องถิ่น โดยมี "พระตำหนักทรงงาน" บ้านไม้สองชั้นแบบเรียบง่ายตามวิถีพอเพียงของในหลวง เป็นหนึ่งในจุดที่ห้ามพลาด

"โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย" นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบการบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ เป็นหนึ่งในโครงการภายใต้การดูแลของมูลนิธิชัยพัฒนา ที่ช่วยเยียวยาและปกป้องระบบนิเวศชายฝั่งอย่างยั่งยืน

ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2533 แม่น้ำเพชรบุรีที่เป็นเส้นเลือดใหญ่คอยหล่อเลี้ยงชีวิตคนสองฝั่งน้ำ ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันศึกษาและหาวิธีแก้ปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล จึงเป็นที่มาของการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยใช้พื้นที่บริเวณตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยของโครงการซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไปได้อย่างยั่งยืน ช่วยให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำเพชรบุรีค่อย ๆ ดีขึ้นตามลำดับ

"เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์" โครงการในพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2532 ที่ให้กรมชลประทานศึกษาความเหมาะสมของโครงการเพื่อเร่งแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร และเพื่อ

บรรเทาปัญหาอุทกภัยในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำป่าสักและแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง โดยใช้เวลาก่อสร้างกว่า 5 ปี จนสามารถเริ่มเก็บกักน้ำได้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2541 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เป็นเขื่อนดินที่ยาวที่สุดในประเทศไทย คือ 4,860 เมตร สามารถกักเก็บน้ำได้มากกว่า 960 ล้านลูกบาศก์เมตร และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดลพบุรี ที่ใคร ๆ ก็ต้องแวะเที่ยวชม

"โครงการประจักษ์นํ้าคลองลัดโพธิ์" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้มีการพัฒนาคลองลัดโพธิ์ให้กลายเป็นทางระบายน้ำ ที่สามารถเปิดประจักษ์นํ้าได้ทันทีที่น้ำท่วมขังตัวเมืองในสองฝั่งน้ำ และปิดประจักษ์นํ้าเมื่อเกิดน้ำทะเลหนุนสูง ทั้งยังมีการทดลองติดตั้งกังหันทดน้ำแบบหมุนตามแนวแกน (Axial Flow) และแบบหมุนขวางการไหล (Cross Flow) สำหรับผลิตกระแสไฟฟ้า อันเป็นต้นแบบไปสู่การผลิตกระแสไฟฟ้าตามประจักษ์นํ้าแห่งอื่นต่อไป ประจักษ์นํ้าคลองลัดโพธิ์รวมไปถึงโครงการถนนวงแหวนอุตสาหกรรมอย่าง สะพานภูมิพล 1 และสะพานภูมิพล 2 นั้น

ถือเป็นการแก้ปัญหาได้ทั้งเรื่องน้ำท่วมและการจราจรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

"พิพิธภัณฑ์สองกษัตริย์ไทย-เดนมาร์ก" ในปี พ.ศ. 2503 เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จ

ประเพณี ประเพณีเดนมาร์ก ทรงสนพระทัยในกิจการโคนมของชาวเดนมาร์กเป็นอย่างมาก จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ และการริเริ่มของ “ฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก” ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 รัฐบาลเดนมาร์กและสมาคมเกษตรโคนมเดนมาร์ก ได้น้อมเกล้าฯ ถวายโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมขึ้นที่ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี โดยร่วมมือกับรัฐบาลไทยจัดตั้งฟาร์มโคนมขึ้น ก่อนจะโอนกิจการทั้งหมดให้รัฐบาลไทยและจัดตั้งเป็นองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) ขึ้นมา

สำหรับพิพิธภัณฑ์สองกษัตริย์ไทย-เดนมาร์ก นั้น ตั้งอยู่ในฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก อาคารขนาดกะทัดรัด เป็นสถานที่ที่จัดแสดงเรื่องราวย้อนกลับไปถึงวันที่ 16 มกราคม ปี พ.ศ. 2505 เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ นำเสด็จสมเด็จพระเจ้าเฟรดเดอริก ที่ 9 และสมเด็จพระราชินีอินกริด แห่งประเทศเดนมาร์ก เปิดฟาร์มโคนมและศูนย์อบรมไทย-เดนมาร์ก แห่งแรกที่จังหวัดสระบุรี ณ อาคาร 1962 ยังมาซึ่งฟาร์มโคนมที่ผลิตน้ำนมโคที่ดีต่อสุขภาพประชาชนชาวไทยทุกคนมาจนถึงทุกวันนี้

“ศูนย์ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จ” ย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. 2519 เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ตามเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเยี่ยมราษฎรที่ตำบลบางเสด็จ เมื่อท่านได้ทรงทราบถึงจุดด้อยของพื้นที่ ซึ่งมักจะมีน้ำท่วมไร่นาอยู่เสมอ ทำให้ชาวบ้านยากจนเพราะไม่มีที่ทำกิน แต่จุดเด่น คือการมีดินเหนียวคุณภาพดี จึงโปรดเกล้าฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญนำเอางานหัตถศิลป์ชาววัง คือการปั้นตุ๊กตาจากดิน มาสอนเป็นวิทยาทานแก่ชาวบ้านตำบลบางเสด็จ ในวันนี้ชาวบ้านจึงมีอาชีพข้างเคียงและรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น ในฐานะศูนย์ตุ๊กตาชาววังในพระบรมราชินยานุเคราะห์.

เรียบเรียงจาก “70 เส้นทางตามรอยพระบาท”